

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-280 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-60/1561-554
Karar Tarihi : 07.12.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Bahar ERSOY

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Ahmet KAPOĞLU
7000 A evleri D:119 34779 Ataşehir/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:

- Karsan Otomotiv Sanayi Mamülleri Pazarlama A.Ş.
Emek Mah. Ordu Cad. No:12 34785 Sarıgazi Ümraniye/İstanbul

20 **E. DOSYA KONUSU:** Karsan Otomotiv Sanayi Mamülleri Pazarlama A.Ş. tarafından yetkili satıcıların uygulayacakları satış fiyatlarının ve indirim oranlarının belirlendiği, farklı fiyatlardan araç satışları ile bölge dışı pasif satışlarının engellendiği, pazarın şeffaf hale getirilerek rekabetin ortadan kaldırıldığı ve yetkili satıcılar arasında ayrımcılık yapıldığı iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Karsan Otomotiv Sanayi Mamülleri Pazarlama A.Ş. (Karsan Pazarlama)'nin yetkili satıcıların rekabet ortamında belirleyecekleri fiyatlara, indirim oranlarına ve kar marjlarına müdahale ettiği, müşteri ve bölge kısıtlamasıyla pasif satışları engellediği, yetkili satıcıları rakiplerine karşı ticari üstünlük sağlayabilmesi için gerekli olan gizli bilgileri vermeye zorladığı ve bu bilgileri rakipleriyle paylaştığı ve yetkili satıcılar arasında ayrımcılık yaptığı iddia edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Rekabet Kurumu kayıtlarına 26.08.2011 tarih ve 6178 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 04.10.2011 tarih ve 2011-4-280/İİ-11-197.HHÜ sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulunun 13.10.2011 tarih ve 11-52 sayılı toplantısında görüşülerek 4054 sayılı Kanun'un 40/1 inci maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 18.11.2011 tarih ve 2011-4-280/ÖA-11-197.HHÜ sayılı Önaraştırma Raporu 28.11.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.02.02/591 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

150 **I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

I.1. İddialar

I.1.1. Karsan Pazarlama'nın Yeniden Satış Fiyatını Belirlediği Yönündeki İddialar

160 Söz konusu iddialara göre; Karsan Pazarlama, yetkili satıcıların yeniden satış fiyatlarına müdahale etmekte, görünürde tavsiye niteliğinde fiyatlar açıklasa da uygulamalar ve yazışmalar ile fiyatları kendisi belirlemektedir. Karsan Pazarlama, yetkili satıcıların uyguladıkları fiyatlar üzerindeki denetimini her ay sonunda yetkili satıcılarından aldığı satılan araçların fatura bilgisi ve müşteri bilgileri ile sağlamakta ve yetkili satıcıların müşteri portföylerini düzenli olarak kendisine göndermesini zorunlu tutmaktadır. Karsan Pazarlama, yetkili satıcıları için özel nitelikte olan bilgileri diğer yetkili satıcılar ile paylaşmakta ve bu yolla bayileri arasındaki rekabeti kontrol etmekte ve pazarı istediği gibi yönlendirmektedir.

I.1.2. Karsan Pazarlama'nın Yetkili Satıcıların Bölge Dışına Yaptıkları Pasif Satışları Engellediği Yönündeki İddialar

Karsan Pazarlama'nın 4054 sayılı Kanun'a aykırı olarak yapmış olduğu bir diğer uygulamanın da yetkili satıcıların satış yapacağı bölgeler ile ilgili olarak kısıtlama getirmesi, başka bir bölgeden gelen müşterilere satış yapılmasının engellenmesi şeklinde gerçekleştiği ve Karsan Pazarlama'nın buna uymayan yetkili satıcılara karşı fiyatlarda indirim yapmama ve aracı geç teslim etme ya da başka yöntemlerle cezalandırma yoluna gittiği iddia edilmektedir.

170 **I.1.3. Karsan Pazarlama'nın Pazarın Şeffaflaşmasını Sağlayarak Yetkili Satıcılar Arasındaki Rekabeti Ortadan Kaldırdığı İddiası**

Başvuru dilekçesinde yer alan diğer bir iddiaya göre; Karsan Pazarlama, yetkili satıcıları, müşteri portföylerini düzenli olarak kendisine göndermeye zorunlu tutmakta; müşteri portföylerinde yer alan isim, adres, telefon, satılan araç sayısı, cinsi, fatura tutarı gibi yetkili satıcılar açısından özel olan bu bilgilerin paylaşılması sayesinde bayiler arasındaki rekabeti kontrol etmektedir.

Dilekçenin ekinde Karsan Pazarlama'nın yetkili satıcılara müşteri bilgilerini göndermelerini talep ettiğini gösteren belgeler bulunmakta, bu bilgilerin yılsonu performans primlerinin değerlendirilmesinde veri teşkil edeceği belirtilmektedir.

I.1.4. Karsan Pazarlama'nın Yetkili Satıcıları Arasında Ayrımcılık Yaptığı İddiası

180 Karsan Pazarlama'nın yetkili satıcıları karşısında hâkim durumda bulunduğu ve eşit hak ve yükümlülük altında bulunan yetkili satıcıları arasında doğrudan veya dolaylı olarak farklı uygulamalar yaptığı dile getirilmiştir. Dosya mevcutları içinde yer alan hak ediş tablolarındaki ödenen prim farklılıklarından bu durumun açıkça görülebileceği de ifade edilmiştir.

I.2. İddialara Konu Belgelerle İlgili Olarak Karsan Pazarlama Tarafından Gönderilen Açıklamalar

Söz konusu iddialarla ilgili olarak Karsan Pazarlama tarafından gönderilen açıklamalarda özetle;

190 Naz Motor ve Servis Hizmetleri Ltd. Şti. (Naz Motor)'nin ¹ muaccel hale gelen önemli miktarda borcunun bulunduğu, bu nedenle bayilik sözleşmesinin 09.06.2011 tarihinde tek taraflı olarak ve haklı nedenlerle feshedildiği, Naz Motor'la olan mahkeme sürecinin halen devam ettiği, söz konusu ticari ihtilaf nedeniyle, Naz Motor'un kendilerini Rekabet Kurumu'na şikâyet edeceğini ifade ettiği,

¹ Başvuru sahibi olan Ahmet KAPOĞLU, Naz Motor'un sahibidir.

11-60/1561-554

200 Karsan Pazarlama'nın 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründe Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemler Grup Muafiyeti Tebliği (2005/4 sayılı Tebliğ)'nde öngörülen biçimde, her ay tavsiye edilen fiyat listesi yayımladığı, bahse konu listelerin tavsiye niteliği taşıdığı, yetkili satıcıların bu fiyatların altında ya da üstünde bir fiyatla satış yapmalarına ilişkin olarak Karsan Pazarlama tarafından uygulanan herhangi bir yaptırımın söz konusu olmadığı, sunulan ilgili dönem ve araçlara ilişkin faturaların da yetkili satıcıların satış fiyatını belirleme serbestisini açıkça ortaya koyduğu,

İhracat amacıyla üretimi gerçekleştirilen ancak muhtelif sebeplerle ihraç pazarlarına satışı gerçekleştirilemeyen Karsan J9 Klasik araçların 2010 yılının ilk çeyreğinde iç pazara pazarlanmasına başlandığı, ilgili araçların stokta bekleme süresi ve seri sonu statüsünde olmaları sebebiyle yetkili satıcıların ürüne ilişkin güvenlerinin oluşturulması amacıyla çalışmalar yapıldığı, yerinde incelemelerde elde edilen bazı belgelerde ve elektronik postalarda geçen "*beraberce karar verdiğimiz*" ifadelerinin de, yetkili satıcıların aracın pazarlanması sürecine dâhil olduğunun, bu ürünleri satma konusunda cesaretlendirildiklerinin ve yetkili satıcıların pazara ilişkin aktardıkları bilgilerin de bu süreçte değerlendirildiğinin belirtilmesi anlamında kullanıldığının tahmin edildiği,

210 Yukarıda yer alan 2005/4 sayılı Tebliğ ile ilgili açıklamalara ilaveten; bahse konu elektronik postada geçen J10 14+1 uzun minibüs için Karsan Pazarlama'nın bayi alış fiyatının (.....) TL olarak belirlendiği, söz konusu araçların standart şekilde üretildiği, araçlar arasında opsiyon ve/veya aksesuardan oluşan bir fiyat farkının bulunmadığı, ve fiyat farkı olmaksızın bayinin talep ettiği renge göre satışının yapıldığı, ilgili aracın Ocak 2011 döneminde tavsiye edilen anahtar teslim fiyatının (.....) TL olduğu, (ÖTV ve KDV dahil (.....) TL), bazı elektronik postalarda geçen satış fiyatının tavsiye edilen satış fiyatını gösterdiğinin tahmin edildiği, Karsan Pazarlama'nın ilgili elektronik postada aracın satışının yapılmasına müdahale ettiği ya da yaptırım uyguladığına dair herhangi bir ifadenin geçmediği, ilgili elektronik postada, satış bedelinin duyulmasının müşteri şikâyetine neden olduğunun ifade edildiği, sektörde düşük fiyat uygulamalarına ilişkin olarak diğer yetkili satıcıların ve/veya müşterilerin şikâyetinde bulunmalarının sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğu, kaldı ki yukarıda da ifade edildiği üzere bahse konu tarihte Naz Motor'un özel bir durumunun söz konusu olduğu,

230 Pınar'ın Türkiye'nin önde gelen gıda üreticilerinden olduğu, yüksek adette araç filosuna sahip bulunduğu, bu çerçevede Pınar tarafından talep edilen satışların filo satışı olarak değerlendirildiği, uygulamada bu tür filo satışlarında indirim sağlamak ve pazarlık şansını arttırmak adına alıcının (burada Pınar) doğrudan üretici/distribütör ile iletişime geçmesi ve satışın üretici/distribütör tarafından yapılmasının sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğu, Pınar'ın da bayilerinin yapacağı (.....) adetlik araç alım için diğer ticari araç üreticileri/distribütörleri ile olduğu gibi, Karsan ile de doğrudan görüştüğü ve bu toplu alım için taleplerini bildirdiği, Karsan Pazarlama'nın Yetkili Satıcılık Sözleşmeleri dâhilinde doğrudan satış yapma hakkı bulunmasına karşın, Pınar'ın taleplerini içeren elektronik postayı yetkili satıcılarına iletmediği, ilgili elektronik postada Karsan Pazarlama'nın aylık olarak yayımladığı tavsiye edilen fiyat listesi üzerinden Pınar'ın bayileri için talep ettiği indirim oranına yer verildiği, kaldı ki bahse konu elektronik postada "*indirimli fiyat teklifi*" ifadesi ile söz konusu fiyatların sadece teklif olduğunun belirtildiği, olası satış şanslarını kullanmaları adına yetkili satıcılara konu hakkında bilgi verilmiş olduğu, satışı gerçekleştirmenin kendilerinin inisiyatiflerine bırakıldığı, bu fiyatlardan satış yapılmasının dikte edilmediği, kaldı ki söz konusu alımın gerçekleşmediği, Pınar'ın bayilerinin alımlarını başka bir markadan yaptıkları,

240 İmaj Oto'nun hiçbir zaman Karsan Pazarlama'nın yetkili satıcısı olmadığı, 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında seçici dağıtım sistemini uygulayan Karsan Pazarlama'nın yetkisiz satıcılar aracılığıyla satış gerçekleştirmesinin ilgili Tebliğ'e aykırı olacağı, bahse konu dönemde söz konusu belgelerden birinde adı geçen şahsın, Karsan Pazarlama'nın yetkili

11-60/1561-554

satıcılarından Aydın Otomotiv'in çalışanı olmadığından, aktif satış yapma yetkisinin de bulunmadığı, ilgili olayda yetkili satıcının bordrolu çalışanı olmayan birinin yetkili satıcı personeli gibi aktif satış yapmaya çalışmasına itirazın söz konusu olduğunun düşünüldüğü,

250

Aktif satışın, Karsan Pazarlama yetkili satıcıları tarafından sıklıkla gerçekleştirilen ve Karsan Pazarlama'nın da desteklediği bir satış biçimi olduğu, zirâ aktif satıcı priminin Karsan Pazarlama'nın sirkülerlerinde de düzenlenen bir husus olduğu, ancak yetkisiz bir kişinin, üst yapıcıda işlem görmekte olduğunu iddia ederek mevcut olmayan bir aracı satmaya çalışmasının müşteri aldatılması sonucunu doğuracağı, bu durumun da Karsan Pazarlama'nın müşteri nezdinde imajını olumsuz etkileyeceği, ilgili belgede yer alan konunun, aktif satışın yetkisiz kişi tarafından ve olmayan bir araç üzerinden yapılması olduğunu düşündükleri hususları ifade edilmiştir.

I.3. İddialara İlişkin Değerlendirme

260

Karsan Pazarlama'nın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini dikey rekabet sınırlamaları ile ihlal edip etmediği, Kurul'un 14.07.2011 tarih ve 11-43/913-283 sayılı Kararı'na da konu olmuştur. Söz konusu Karar'da, Karsan Pazarlama bayilerinin farklı fiyat uygulamalarının yanında, buldukları il dışına satış yapabildikleri tespit edilmiştir. İlgili Karar kapsamında, İstanbul, Bursa, Ankara ve Konya'daki tüm bayilerde ve ayrıca Karsan Pazarlama'da yerinde incelemeler yapılmış ve ana dağıtıcı olan Karsan Pazarlama'nın neden olduğu herhangi bir rekabete aykırılık (dikey) tespit edilememiştir.

İlgili başvuruda, Karsan Pazarlama'nın yeniden satış fiyatını belirlediğine yönelik iddialar ve ilgili belgeler aşağıda değerlendirilmiştir:

270

Bazı belgelerde yer alan "*araç fiyatlarını beraber karar aldığımız üzere*" ifadesinin ve devamında yer verilen fiyatların tavsiye edilen satış fiyatı olabileceği ve sağlayıcı durumunda olması nedeniyle Karsan Pazarlama'nın tavsiye niteliğindeki fiyat sirküleri yayımlamadan önce bayilerinden de görüş alabileceği veya Karsan Pazarlama tarafından gönderen açıklamalarda yer aldığı üzere, araçların yeniden satıcılar tarafından satışının teşvik edilmesi ile ilgili olabileceği düşünüldüğünde, söz konusu ifadenin bayilerin fiyatına müdahale edilmek suretiyle bir rekabet ihlalini ispat eder nitelikte olmadığı düşünülmüştür.

Belgelerden birinin sadece Naz Motor'la yapılan yazışmaları içerdiği ve yazışma tarihinin Karsan Pazarlama ile olan ticari ihtilafın vuku bulduğu döneme rastlamış olması dikkate alınarak, belgede yer alan ifadelerin genel bir yeniden satıcı veya müşteri şikâyeti olarak değerlendirilmesi gerektiği, söz konusu ifadelerin, bayilerin fiyatına müdahale etmek suretiyle bir rekabet ihlalini ispat eder nitelikte olmadığı düşüncesi hasıl olmuştur.

280

Bulunan diğer bir belgeye istinaden, Karsan Pazarlama'nın Pınar firması ile yaptığı görüşmeler sonucunda araç satışı konusunda mutabık kalındığı ve araç satışlarını bayilerine yönlendirdiği ve bunun için belirlenen indirimli fiyatlar konusunda bayileri bilgilendirdiği, bayiler tarafından uygulanacak yeniden satış fiyatı gibi rekabete duyarlı herhangi bir parametreye müdahale edildiğini gösteren herhangi bir ifadenin söz konusu olmadığı kanısına varılmıştır. Kaldı ki söz konusu satışın yapıldığı anlaşılmıştır.

Bir başka belgede, yeni fiyat sirkülerinin yayımlandığı ve yeni yıl öncesi yapılan kampanyaların sonlandırıldığından bahsedilmekte, bundan sonra yapılacak satışlarda yeni fiyat sirkülerinin dikkate alınması istenmektedir. Ancak sabit fiyat uygulaması veya indirimlerin engellenmesine yönelik ifadeler bulunmamakta, belgede yer alan ifadeler, liste fiyatının değiştiğinin hatırlatılması olarak değerlendirilmiştir.

290

Naz Motor'un sorusu üzerine verilen cevaba ilişkin bir diğer belgede ise, Gürsöz bayisinin belirtilen fiyat üzerinden satış yapacağına düşünülmeyeceği, eğer yaparsa da kar marjının düşeceği, bunun bayinin kendi takdirinde olduğu ifade edilmektedir. İlgili belgenin, yeniden satış fiyatına müdahalenin aksine, Karsan Pazarlama'nın bayilerini fiyat konusunda serbest bıraktığına delil olarak sunulabilecek nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.

11-60/1561-554

300 Bir başka belgede İmaj/Aydın isimli yeniden satıcının, Naz Motor'un satış yapmak üzere olduğu durak/müşterilere fiyat teklifi sunduğu, İstanbul'daki hatlara girmek için bu kadar çaba sarfedilmiş iken dışarıdan bayinin gelmesinin bedavacılık olduğu ve aktif satış yapmaması konusunda uyarılmasının istendiği anlaşılmaktadır. Karsan Pazarlama tarafından gönderilen ve yukarıda da özetlenen bilgi ve açıklamalardan İmaj isimli yeniden satıcının Karsan Pazarlama'nın yetkili yeniden satıcısı olmadığı anlaşılmıştır. Karsan Pazarlama tarafından da ifade edildiği üzere, Karsan Pazarlama 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında seçici dağıtım sistemine göre araçların yeniden satıcılara satışını yapmaktadır. Seçici dağıtım sistemine göre ise, yetkili olmayan bir yeniden satıcıya aktif olarak dâhi satış yapılmasının yasaklanması mümkündür. (İlgili Tebliğ'in 3/1/f, 5. maddesi) Bu itibarla yetkili olmayan bir yeniden satıcının, aktif satış yapmasının engellenmesine ilişkin işlem ve eylemler, muafiyet kapsamında değerlendirilmekte ve ihlal olarak kabul edilmemektedir.

310 Karsan Pazarlama'nın pazarı şeffaflaştırdığı iddialarına yönelik ise, sağlayıcının markaya ait satış rakamlarını ve müşteri bilgilerini toplamasının ilgili sektör bakımından ticari hayatın bir gereği olduğu, gönderilen belgelerde ve yapılan incelemelerde, bu bilgilerin tüm yetkili satıcılara dağıtılarak pazarın şeffaf hale getirildiğine yönelik bir bulguya rastlanılmadığı ve yıl sonundaki yetkili satıcı performansı ve primlerinin hesaplanması için sağlayıcının bu bilgilere ulaşımının son derece normal olduğu düşünülmüştür. Piyasadaki diğer otomobil firmaları da kurdukları sistemler ile bu bilgilerin takibini yapmaktadırlar.

Son olarak, Karsan Pazarlama'nın yetkili satıcıları arasında ayrımcılık yaptığı iddialarına yönelik olarak; Karsan Pazarlama'nın yetkili satıcılarına ödediği prim tutarlarını, yetkili satıcının geçmişteki performansına, bulunduğu bölgeye ve çok çeşitli kriterlere göre belirleyecek olması nedeniyle ihlal niteliği taşıyacak bir unsurun bulunduğu sonucuna varmak mümkün olmamıştır.

320 Sonuç olarak, başvuru dilekçesinde ifade edilen hususların ve gönderilen belgelerin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğini göstermeye yeterli olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; söz konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.